

Колб Олександр Григорович,
професор кафедри кримінального права
та процесу Державного податкового
університету, доктор юридичних наук,
професор;
Богатиренко Оксана Вікторівна,
адвокат Національної асоціації
адвокатів України

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЗНАЧЕННЯМ ПІДСТАВ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТАТТЕЮ 436² КК УКРАЇНИ

Як показує аналіз судових рішень, що стосуються застосування положень ст. 436² КК України, на практиці виникає низка проблем, які суттєвим чином впливають на дотримання визначених у кримінальному праві принципів (верховенства права; законності; справедливості т.ін), а також на рівень правоохоронної та запобіжної діяльності в нашій державі, з урахуванням при цьому вимог воєнного стану та передбачених у зв'язку з цим правообмежень у ст. 64 Конституції України.

До таких проблемних питань, виходячи з результатів проведеного дослідження, можна віднести наступні із них, а саме – це:

1) визначення виключного переліку ознак кримінального правопорушення, мова про яке ведеться у ч. 1 ст. 436² КК, що є обов'язковими для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за вчинення даного суспільно небезпечного та караного діяння;

2) встановлення на законодавчому рівні чітких меж і ознак кримінальної відповідальності за вчинення даного кримінального правопорушення, з огляду положень Конвенції про захист основоположних прав і свобод людини щодо недопустимості втручання у приватне (сімейне) життя;

3) юридичне обґрунтування, у тому числі у виді примітки до ст. 436² КК, особливостей притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення зазначеного злочину повторно, з тим, щоб мати правові підстави для розмежування його з так званими продовжуваними кримінальними правопорушеннями [1, с. 685–687].

Якщо систематизувати існуючі в науці підходи, що стосуються визначеної у цій роботі проблематики, то можна констатувати наступне:

1. Щодо юридично значущих ознак, які є обов'язковими для притягнення особи до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 436² КК, то відповідь, лежить у її змістовній площині, враховуючи, що у диспозиції зазначеної норми Кодексу відсутньою є така ознака об'єктивної сторони даного злочину, як спосіб (зокрема, вказівка законодавця про «публічність» вчинення цих суспільно небезпечних

діянь (виправдовування, визнання правомірною, а також заперечення збройної агресії тощо)).

2. Важливою у цьому сенсі є й відповідь на запитання: Чи можна, з огляду положень ст.ст. 8, 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та в цілому з юридичної точки зору вважати суспільно небезпечним діянням у розумінні ст. 436² КК, висловлені в квартирі та виключно під час спілкування подружжя судження, зміст якого зводиться до виправдовування збройної агресії російської федерації (рф)?

Як показали результати логічно-юридичного з'ясування змісту положень ст. 8 вказаної Конвенції [2], вони у повній мірі кореспондуються з нормами Конституції України (ст.ст. 31, 32), що, зокрема, стосуються означеної проблематики та, з урахуванням вимог ч. 1 ст. 9 Основного Закону і ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори», мають таку ж юридичну силу, як і національні законодавчі акти, які регулюють порядок і випадки втручання в особисте та сімейне життя (ст.ст. 258, 275) Кримінального процесуального кодексу (КПК) України.

3. Теоретично-прикладне значення має й відповідь на запитання, чи утворює кваліфікуючу ознаку ч. 3 ст. 436² повторність неодноразове упродовж певного періоду часу вчинення подібних за змістом передбачених вказаною нормою матеріального права дій, які полягають у висловленні певних суджень, або таке слід розглядати як продовжуваний злочин (ст. 32 даного Кодексу)?

Як видається, якщо для пізнання соціально-правової природи змісту ч. 3 ст. 436² КК застосувати методи формально-юридичної логіки та догматики, то слід констатувати, що зазначена норма кримінального права є колізійною [3, с. 275–281], позаяк у ч. 1 цієї статті Кодексу встановлена кримінальна відповідальність за висловлювання.

З огляду на це, слід визнати, що в наявності складна прикладна проблема, яка обумовлює необхідність активізації наукових пошуків щодо її успішного вирішення як на теоретичному, так і на законодавчому рівнях.

Список використаних джерел

1. Панов М. І. Підстава кримінальної відповідальності. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти т. Харків: Право, 2016. Т.17: Кримінальне право / редкол. В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст.голови) та ін.; Нац.акад.прав.наук України, 2017. 1064 с. С. 685–687.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

3. Теорія держави і права: підручник / за заг.ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 368 с.